Marieke Maas

‘Meer balans is winst voor iedereen’

De sportwereld is niet in balans. Participatie, leiderschap, zichtbaarheid en kansen laten allemaal dezelfde onbalans zien. Stichting SAM werkt er hard aan om meer gelijkheid te bewerkstelligen. ‘Dat ene zinnetje, “golf is niet mijn wereld”, zegt veel.’

Martijn Paehlig Marc Bolsius Cromvoirt

Ze weet het precies, het moment waarop ze zich realiseerde: hier zit meer in en hier moet ik wat mee. ‘We hadden een bespreking gehad over de Solheim Cup toen Jeroen (Stevens, projectmanager Solheim Cup, red.) tegen me zei: “Maar wat nou als de sport zo in elkaar zit dat het per definitie minder positief uitpakt voor vrouwen? Dat golf er simpelweg niet op is ingericht?” Die woorden bleven me bij en vormen in feite de basis voor Stichting SAM. Want ja, ik denk dat hij gelijk had. Sport – golf maar ook andere sporten – is historisch gezien vooral voor en door mannen ingericht. Daardoor sluiten regels, gewoonten, taal, faciliteiten, aanbod en beeldvorming niet altijd aan bij wat vrouwen en meiden nodig hebben. In onderzoek naar het imago van golf kwam de uitspraak “Golf is niet mijn wereld” naar voren. Dat ene zinnetje zegt veel. Als je jezelf niet herkent in een sport, een club of de mensen die er rondlopen, dan is de stap om mee te doen veel groter.’
Marieke Maas (50), afkomstig uit de marketing en de laatste jaren werkzaam bij BrabantSport, vertelt het verhaal over de ontstaansgeschiedenis van Stichting SAM vol passie. Tijdens de Solheim Cup op Bernardus deed ze dat meerdere keren per dag en bij tal van bijeenkomsten. ‘Met heel veel plezier, maar ook omdat het nodig is het verhaal goed uit te leggen en vaak te herhalen. Want dat er een gebrek aan balans is, is duidelijk. Kijk maar naar de cijfers op de volgende pagina. Alleen is het niet voor iedereen duidelijk wat we daaraan kunnen doen. Maar het kán natuurlijk wel. Want dat is het goede nieuws: wat ooit is ontworpen, kan ook opnieuw worden ontworpen. Daarvoor moet je eerst goed luisteren naar de mensen om wie het gaat. Niet wij bepalen wat de golfsport nodig heeft, de golfwereld vertelt het ons zelf’, zegt ze, verwijzend naar de stemmen (zie kader) die verzameld worden.

Optelsom

De vorig jaar opgerichte Stichting SAM, waarvan Maas directeur is, heeft als doel ‘een sportwereld te creëren waarin gelijke kansen, zichtbaarheid en invloed voor vrouwen en mannen vanzelfsprekend zijn’, zo staat te lezen op de website. Maas vult dat graag nog aan. ‘Het gaat om een sportwereld die beter in balans is. Niet met 50/50 als doel, maar wel met een speelveld waarin talent, ambitie en potentieel de kansen bepalen. Want dat is nu niet het geval. Niet alleen in golf, maar in vrijwel geen enkele sport. Veel keuzes zijn jarenlang vooral gemaakt vanuit één dominante norm. Wie krijgt trainingstijd? Wie zien we als vanzelfsprekende leider? Welke kleding bieden we aan? Welke verhalen vertellen we? Wie werkt er op de baan? Wie voelt zich thuis in het clubhuis?
‘Vaak is er niet één grote drempel, maar een optelsom van kleine dingen. Uit onze eerste onderzoeken blijkt bijvoorbeeld dat tijd een belangrijke barrière is. Vooral de combinatie van sport, werk en gezin maakt deelname of een bestuursfunctie lastig voor veel vrouwen. Daarnaast noemen zij ontmoeting en community, flexibel sportaanbod en vrouwelijk leiderschap als belangrijke verbeterpunten. Dat dat ontbreekt, komt meestal niet door onwil en daarom liggen daar ook kansen. Meer balans is geen vrouwenonderwerp, maar een kwaliteitsvraagstuk voor de hele sport. Mannen hoeven geen stap terug te doen. Zij kunnen juist een stap naar voren zetten als bondgenoot. Precies daar werkt SAM aan: samen het speelveld verbeteren, zodat uiteindelijk iedereen wint.
‘De ontvangst van SAM is overwegend positief’, zegt Maas. ‘Mensen herkennen dat er disbalans is, maar waarderen vooral dat we niet tegenover elkaar gaan staan. SAM is niet tegen mannen en wil niemand iets afpakken. We betrekken vrouwen én mannen en →

Stemmen verzamelen

Om te weten wat er speelt en welke behoeftes er zijn, verzamelt SAM stemmen: gesprekken en meningen om uit te zoeken waar drempels liggen, waar kansen, en wat het geluid van vrouwen én mannen is. De stemmen worden geanalyseerd om te komen tot een gedragen praatstuk als basis voor een herontwerp van het speelveld, dat actief wordt gedeeld met bonden, verenigingen, overheden en andere partijen die van belang zijn om daadwerkelijk verandering mogelijk te maken. Inmiddels zijn er meer dan duizend stemmen verzameld en ruim honderd uur aan gesprekken en data. Ook meedoen? Scan de QR-code.

David Cannon/LET

Vrouwelijke rolmodellen zijn nodig om meisjes aan het sporten te krijgen.

→ zoeken naar winst voor iedereen. Dat dit aanslaat, zien we ook terug in onze clubtour, waarbij we het verhaal van SAM uitleggen en mensen proberen mee te krijgen. Deelnemers waarderen vooral de open, positieve sfeer en de laagdrempelige aanpak. Dat is voor mij de bevestiging dat je urgentie en positiviteit heel goed kunt combineren. Meer perspectieven, meer talent, meer leden, meer rolmodellen en beter leiderschap maken organisaties sterker.'

Vliegwiel

De vraag stellen of het nodig is er een speciale stichting voor in het leven te roepen is hem beantwoorden. Toch wordt hij nu en dan gesteld. 'Natuurlijk horen we soms dat het vanzelf wel goedkomt, maar de cijfers laten zien dat het te langzaam gaat. Neem de internationale gelijkheidsindex die onlangs gepubliceerd werd en waarop Nederland slechts 46ste staat. Dat past niet bij het beeld dat we van ons land hebben. We zien onszelf als vooruitstrevend, maar zo'n positie laat zien dat goede intenties niet automatisch tot gelijke uitkomsten leiden. Ik vind het vooral een wake-upcall. Niet om met de vinger te wijzen, maar om eerlijk te kijken waar systemen nog scheef zijn en wat ieder van ons kan veranderen.'

Wat betreft die scheefstand hoef je op de gemiddelde golfclub maar om je heen te kijken om te weten dat er (veel) meer mannen dan vrouwen actief zijn. Hoewel Nederland het met ruim 30% vrouwen internationaal gezien goed doet – in de UK is nog geen 15% van de golfers vrouw – is dat geen aantal om achterover te kunnen leunen. 'Golf is met deze cijfers niet uniek. Binnen de tien grootste Nederlandse sportbonden is gemiddeld ongeveer 70% man en 30% vrouw. Ook in leiderschap is de verhouding scheef. En dat terwijl het hebben van vrouwelijke rolmodellen voor 66% van de meisjes een belangrijke reden is om te gaan sporten. Daar zit dan ook een zelfversterkend effect in. We investeren minder, omdat de zichtbaarheid en het bereik kleiner lijken, maar die blijven juist kleiner doordat we minder investeren. Hetzelfde geldt voor rolmodellen en leiderschap. Als minder dan 10% van de golfprofessionals en slechts 1% van de greenkeepers vrouw is, zien meisjes en vrouwen nauwelijks voorbeelden waarin zij zich kunnen herkennen. Als je weinig vrouwen ziet, voelt zo'n plek voor jou minder vanzelfsprekend en blijft de instroom achter. Het beeld dat golf "niet mijn wereld" is, wordt daarmee steeds opnieuw bevestigd. Maar die cirkel kunnen we doorbreken. Meer podium leidt tot meer herkenning, deelname, publiek, commerciële waarde en nieuwe rolmodellen. Zichtbaarheid is dus geen eindpunt, maar een vliegwiel.'

Structureel andere keuzes

Met die laatste woorden verwijst Maas niet toevallig naar de Solheim Cup van afgelopen september. 'De Solheim Cup liet op het allerhoogste podium zien: het kan wél. Vrouwelijke topsporters trokken publiek, media, partners en jonge fans. Meiden zagen wat mogelijk is en organisaties zagen de sportieve én commerciële kracht van vrouwensport. De echte waarde van zo'n evenement zit echter in de nalatenschap. Een paar inspirerende dagen zijn prachtig, maar de winst ontstaat wanneer we die energie vertalen naar structureel andere keuzes bij clubs, bonden, media en sponsors.' Campagnes als 'Golf ain't a boys' club anymore' en 'Welcome to the club' zouden wat Maas betreft dan ook niet moeten stoppen nu de Solheim Cup achter ons ligt. 'Dit soort campagnes stelt hardnekkige beelden, zoals golf is een mannensport, golf is niet mijn wereld, golf is voor pensionado's, golf is duur en golf kost veel tijd, ter discussie en laat een andere kant van golf zien. Het sociale aspect, de zakelijke

Ga voor meer informatie over Stichting SAM naar **stichting-sam.com**.

netwerken, de mentale uitdaging, buiten zijn in de natuur. Daarmee maak je de wereld van golf groter en aantrekkelijker voor nieuwe doelgroepen. Als ik nu een baan zou mogen ontwerpen,' zegt Maas en wijst naar de fairway van hole 1 op Bernardus, 'dan zou ik drie lussen van zes holes maken die alle drie bij het clubhuis beginnen en eindigen. Dat je een uur de baan in kunt en daarna gezellig samen kunt komen voor een hapje en een drankje. Of misschien nog zes of twaalf holes gaat spelen, net waar je zin in hebt.'

Veranderkracht van sport

Dat Stichting SAM golf als proeftuin nam, is geen toeval. Maas: 'Golf bood een bijzondere combinatie: betrokken bond en partners, een sterke internationale sport en met de Solheim Cup een wereldwijd podium in Nederland. Tegelijkertijd zijn de kansen heel concreet zichtbaar. Juist door het "golf is niet mijn wereld" konden we binnen golf onderzoek, rolmodellen, activatie en structurele verandering met elkaar verbinden. De systeemvragen rond leiderschap en zichtbaarheid zijn herkenbaar voor vrijwel iedere sport. Bij participatie en gelijke kansen zien we zowel golfspecifieke als sportbrede oplossingen. Wat we in golf leren, willen we daarom ook bruikbaar maken voor andere sporten.'

Een jaar na de start van Stichting SAM mogen de resultaten dan positief zijn, de weg naar een gelijkwaardiger toekomst is nog lang, zo leerde de eerdergenoemde gelijkheidsindex. Daar stond ook in: als de ontwikkelingen in dit tempo doorgaan, wordt gelijkwaardigheid bereikt over 120 tot 170 jaar. 'Dat is geen cijfer om van te huilen, noch om over te lachen', zegt Maas. 'Het is vooral een cijfer om ongeduldig van te worden. Achter zulke jaartallen zitten generaties meisjes en vrouwen die niet dezelfde kansen krijgen. Tegelijk helpt moedeloosheid ons niet verder. Ik geloof in de veranderkracht van sport. Sport maakt patronen zichtbaar, brengt mensen bij elkaar en kan snel laten zien dat iets anders kan. Onze eerste resultaten in golf bevestigen dat. Met een andere ontvangst, een toegankelijker aanbod en meer aandacht voor ontmoeting ontstaat direct beweging.' ●

CIJFERS

10-15%

van de Nederlandse media-aandacht gaat naar vrouwensport (wereldwijd ligt dit nog lager, op **4-5%**)

66%

van de meisjes geeft aan door vrouwelijke sporters en rolmodellen aangetrokken te worden tot sport

10%

van het totale sponsorbudget wordt geïnvesteerd in vrouwensport

30% is wat vrouwelijke topsporters wereldwijd en gemiddeld minder verdienen dan hun mannelijke collega's

>80% loopt het inkomensverschil internationaal op in sporten als voetbal en wielrennen

70/30

is ongeveer de verhouding tussen mannen en vrouw als het gaat om deelname aan de tien grootste sporten in Nederland

31,1%

van alle golfers is vrouw en **68,9%** is man (het aantal vrouwen in golf neemt iets toe, maar het aantal mannen stijgt sneller)

21% van de golfbestuurders is vrouw

13% van de clubvoorzitters is vrouw

<10% van de teaching professionals is vrouw

1% van de ongeveer 1.000 Nederlandse greenkeepers is vrouw

BRON: STICHTING SAM